

Література:

1. Освітньо-дослідницький центр «МЕДІА&ВЧИТЕЛЬСЬКИЙ кампус». URL: <https://rctpd.sspu.edu.ua/media-vchytelskyi-kampus.html> (дата звернення: 04.10.2022).
2. «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності». URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/InfoMediaVLL/> (дата звернення: 04.10.2022 р.).
3. Трансдисциплінарний кластер «МЕДІА&КАПСУЛИ. URL: <https://polyhedron.ulif.org.ua/?sharedgraph=627d510350ae9&view=prism&fbclid=IwAR2wcYwy4urryPIYFPUyJvJ3u7apKCxBZOUyBfKjY3YN-Uz1kaegzPz2W88> (дата звернення: 04.10.2022 р.).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-250-0-16>

CURRENT PROBLEMS OF JOURNALISTIC SKILLS

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Svalova M. I.

*Candidate of Science in Social
Communications,
Associate Professor at the Department
of journalism
Poltava V.G. Korolenko
National Pedagogical University
Poltava, Ukraine*

Свалова М. І.

*кандидат наук із соціальних
комунікацій, доцент,
доцент кафедри журналістики
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна*

Нині актуальність таких аспектів майстерності журналіста, як коректність роботи з фактами, оригінальний підхід до висвітлення відомих питань, уміння працювати в нестандартних жанрах, літературна майстерність, грамотність, не викликають сумніву. У контексті нових викликів, як зазначає О. Парубець, «на журналістську професію впливає безліч чинників, серед яких важливими є технологічний аспект як фактор підвищення оперативності доставки інформації; багатоканальність комунікацій; візуалізація інформації як провідний засіб комунікації в медіасередовищі» [3, с. 112]. Усі ці характеристики так чи так впливають і на особливості функціонування публіцистичного тексту,

посилюють вимогливість аудиторії, формують потребу в не просто соціально значущих, а й креативних матеріалах. Тому викладання курсів, пов'язаних із журналістською майстерністю, публіцистикою, має, на нашу думку, охоплювати кілька складників: формування критичного мислення, розвиток медіаграмотності, вироблення індивідуального творчого почерку через методи і прийоми креативного письма.

Важливо продумати роботу з текстами, що допоможуть розвивати ці якості, сприятимуть формуванню індивідуального творчого почерку майбутніх журналістів, адже «феномен креативності визначається як здатність особистості до варіативності, гнучкості, інноваційності мисленнєвої діяльності, що передує процесу творчої дії» [4, с. 35]. На прикладі книжки Ганни Улюри «Ніч на Венері: 113 письмениць, які сяють у темряві» (2020) викладач може окреслити ті аспекти розробки й розкриття теми, які забезпечать цікавий результат творчої дії.

Книжка представляє есеїзовані портрети відомих і невідомих авторок, біографії яких через призму їхніх текстів стають засобом популяризації творчої спадщини та способом актуалізації важливих проблем гендерного характеру. Осмислюючи український і світовий досвід жіночого письма (у книжці охоплено масштабний культурний пласт – від Сапфо до Катерини Калитко), Ганна Улюра вдається і до фахового аналізу фактів та текстів, і до прийомів креативного есеїстичного письма. Тому вважаємо книжку Ганни Улюри цікавим матеріалом для розвитку навичок креативного письма майбутніх журналістів під час вивчення курсів, пов'язаних із журналістською майстерністю, журналістськими жанрами та публіцистикою.

Авторка демонструє цікавий спосіб налагодження комунікації з читачами вже в невеликій передмові, поєднуючи інтерпретацію міфологічного сюжету із іронічною суб'єктивністю, притаманною есеїстичному способу мислення й письма: «Боротьба за канон – справа серйозна, але іронію в цій справі ніхто не відміняв. Від співу сирен можна захиститись, а от коли сирени почнуть уголос реготати, віск у вухах байдужих слухачів нарешті мусить розтанути. Сто тринадцять ночей на Венері – бо інколи саме в темряві можна помітити найголовніше» [5, с. 3].

Як приклад поєднання цікавого у плані факту (фактів), думки (інтерпретації) та постатей героїні й авторки можна використати історію Астрід Ліндгрєн. Ганна Улюра майстерно переплітає факти біографії Ліндгрєн із трактуванням образів її героїв та героїнь. Ключовим є прийом контрасту: авторка говорить про єдину

«невигадану» книжку відомої письменниці (приватні щоденники, написані протягом 1939–1945 років), паралельно аналізуючи недитячий світ її дитячих книжок. Загалом Ганна Ульора трактує зафіксоване Ліндгрєн-хронікеркою і створене Ліндгрєн-письменницею в контексті міфологічного Кінця: «Ладнаючи пристрасно-приватну хроніку Другої світової війни, Ліндгрєн день за днем фіксує перебіг Апокаліпсису» [5, с. 247]. Герої та героїні її творів, на думку Ганни Ульори, «дивовижні шалапути – архетипні трикстери» [5, с. 247]. Як бачимо, літературознавиця поєднує аналіз образів з есеїстичним викладом матеріалу, у якому важливі несподівана думка, неочікувані порівняння, цікавий перехід від мікротеми до мікротеми: «Відкривається щілина між двома світами: між дитячим і дорослим світом, між світом міфічним і тим, де забули своїх богів, світом Першої печатки і світом після Рагнарока. О так, життєствердна пустотлива і глибока проза Ліндгрєн – суцільна тобі постапокаліптична сага!» [5, с. 248].

Характеристика творчості дитячої письменниці виступає своєрідним фоном, на якому розкриваються проблеми жіночого письма, життя жінки в складних умовах війни. Ганна Ульора майстерно працює з фактажем, щоденниковими записами, окреслюючи спочатку побутовий аспект життя відомої письменниці, її роботу в установі держбезпеки, непросту ситуацію в родині: «І є те, про що Астрід майже не пише. Руйнується її шлюб. Чоловік на рік іде з родини. Багато й виснажливо хворіє дочка. Весь час холодно. Державна служба і робота, про яку вона тільки наприкінці скаже коротко і злісно – “брудна”. Триває п’ятий рік війни» [5, с. 247]. Як бачимо, авторка описує складні умови життя короткими реченнями, а образ самої Астрід Ліндгрєн розкривається через її тексти, точніше, інтерпретацію текстів Ганною Ульорою, її паралелі й асоціації, і в цьому полягає новизна історії.

Змальовуючи цілісний портрет Астрід Ліндгрєн, Ганна Ульора вдається до прийому відкритого фіналу, завдяки якому читачі можуть самостійно зробити висновок про творчість відомої з дитинства письменниці, переглянути стереотипне ставлення до авторів і авторок дитячої літератури: «Книжки-кросовери, в яких дитяча й доросла аудиторія читає щось своє. На цьому Ліндгрєн зналася. Поки не видали “Щоденники”, ми мали додаткових п’ятдесят років *віри*, що казки її – це просто казки» [5, с. 249]. У такий спосіб Ганна Ульора демонструє нестандартний підхід до осмислення постаті письменниці, актуалізує кілька проблемних питань: жіночого письма, творчості в умовах війни,

представлення складних категорій (смерті, втрати, самотності тощо) в дитячій літературі. Викладач може запропонувати різноманітні вправи на основі матеріалів із книжки (написання есеїв чи нарисів: робота з історичним та біографічним фактажем, інтерпретація художніх творів, відпрацювання есеїстичного компонування матеріалу, залучення читачів до процесу міркування логічними й образними засобами тощо).

Отже, книжка Ганни Улюри «Ніч на Венері: 113 письменниць, які сяють у темряві» сприятиме розвитку журналістської майстерності майбутніх фахівців через залучення креативного потенціалу: розвиватиме вміння бачити у фактах, ситуаціях, образах нові ознаки та здатність запропонувати нове використання певних об'єктів.

Література:

1. Зоріна О. Шляхи й методи підвищення ефективності навчального курсу «Журналістська майстерність». *Образ*. 2021. Вип. 2(36). С. 81–88. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86167> (дата звернення: 05.10.2022).
2. Нікітіна Н. П. Креативність і творчість: загальне і особливе. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2016. Вип. 2. С. 121–128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2016_2_15 (дата звернення: 05.10.2022).
3. Парубець О. Модель журналістської діяльності у сучасному інформаційному просторі. *Образ*. 2015. Вип. 3. С. 111–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obraz_2015_3_17 (дата звернення: 05.10.2022).
4. Ткаченко Л. І. Креативність і творчість: сучасний контент. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. № 9–10. С. 32–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2014_9-10_7 (дата звернення: 05.10.2022).
5. Улюра Г. Ніч на Венері: 113 письменниць, які сяють у темряві. Київ : ArtHuss, 2020.